

4. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996 р. № 30. С. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

5. Поїк О. Показання свідка як доказ у господарському процесі. *Юрист&Закон*. 2017. № 47. URL: https://www.asterslaw.com/ua/press_center/publications/participation_of_witnesses_in_commercial_litigation_in_ukraine/

Гриценяк І.
студентка III курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент
кафедри цивільного права і процесу ТНЕУ
Бутрин-Бока Н.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРЕДСТАВНИКА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Держава, створюючи умови для повноцінної й максимальної реалізації особами власної правосуб'єктності, закріплює широкий вибір способів такої реалізації. Інститут представництва, з одного боку, розглядається як засіб розширення процесуальних і суб'єктних можливостей сторін цивільних та цивільно-процесуальних відносин, а з іншого – виступає гарантією підвищення рівня правового захисту особи. Досить часто представником виступає особа, яка має спеціальні знання та є більш досвідченою в певних питаннях, або особа, яка завдяки різним своїм рисам може якісніше і в більш повному обсязі реалізувати певні права тих, в інтересах кого вона виступає. Конституцією України особі гарантується право на захист в суді, при цьому юрисдикція суду поширюється на всі правовідносини, що виникають в державі [1].

Відповідно до ст. 38 ЦПК України сторона, третя особа, особа, яка відповідно до закону захищає права, свободи чи інтереси інших осіб, а також заявники та інші заінтересовані особи в справах окремого провадження (крім справ про усиновлення) можуть брати участь у цивільній справі особисто або через представника [4]. Справи ж юридичних осіб у суді мають вести їх органи, що діють в межах повноважень, наданих їм законом, статутом чи положенням. Але на цьому всі аспекти представництва для юридичних осіб не вичерпуються, оскільки повноважні представники юридичних осіб можуть передоручити ведення справи в суді іншим представникам.

Із доктринальної точки зору представництвом є особливий вид правовідносин, зобов'язання в яких виникають щодо певного конкретного предмета чи особи, чії інтереси представляються іншою особою. Особливість побудови моделі відносин представництва полягає головним чином у тому, що зобов'язання виникають лише в однієї сторони, але дії, вчинені на виконання такого зобов'язання, тягнуть за собою правові наслідки для іншої особи – тієї, яку представляють.

Тобто, фактично відносини представництва реалізуються в такий спосіб, що одна особа дає згоду на те, що в неї потенційно можуть виникнути зобов'язання стосовно третьої сторони, причому такі, що можуть мати для неї негативні наслідки. Наприклад, у процесі вирішення цивільно-правового спору в судовому порядку особа, яка діє через представника, може бути зобов'язана судом вчинити на користь третьої особи певні дії відновлювального, компенсаторного чи іншого характеру. При цьому сам представник утримується від виконання будь-яких дій, оскільки його обов'язок щодо особи, інтереси якої він представляє, обмежується відносинами з нею. Такий феномен чітко визначено в ст. 239 Цивільного кодексу України, в якій зазначається, що «правочин, вчинений представником, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки особи, яку він представляє». Загалом сам

інститут представництва визначається ЦК України як «правовідношення, в якому одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин від імені другої сторони, яку вона представляє» (ч. 1 ст. 237 ЦК України) [3]. Інтерпретуючи цю норму через призму процесуального законодавства, можна зауважити, що «правочин» як такий у процесі захисту особою своїх прав через представника не відбувається. Представник реалізує комплекс правових засобів, спрямованих на відновлення, захист або дотримання права особи, чий інтереси він представляє в цивільному процесі.

Процесуальне законодавство надає можливість широкому колу осіб виступати в цивільному процесі як представники (на відміну від законодавства багатьох західних країн, наприклад, США, Англії та інших, де передбачається можливість здійснення договірного представництва виключно адвокатами). У більшості західних країн юристи, які надають правову допомогу, поділені на, власне, адвокатів та юрисконсультів, консультантів, повірених (так званих юристів-підприємців). І лише адвокати мають право представляти інтереси своїх довіритель у судах.

Представник бере участь у цивільній справі від імені і в інтересах іншої особи, здійснює процесуальні дії в межах наданих нею, або в окремих випадках законом, повноважень. У ст. 40 ЦПК України визначено основні вимоги до осіб, які можуть виступати представниками в суді. Перша вимога професійна – представниками можуть бути адвокати. Вони володіють значними навичками юридичної діяльності, необхідними юридичними знаннями. Тому не випадково ст. 59 Конституції України передбачає, що для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги за вирішення справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура. Представником у цивільному процесі може бути фізична особа, яка: досягла 18 років; має повну цивільну дієздатність; має належно посвідчені повноваження. Представником згідно з ЦПК України може бути будь-яка фізична особа, яка відповідає зазначеним вимогам сукупно. Крім того, в ЦПК України немає вимоги щодо освіти представника та не встановлюється вимога обов'язковості його роботи у галузі права. Якщо ж особа не відповідає хоча б одній з цих вимог, суд не має права допускати її до участі у справі як представника. Проте законодавство встановлює і певні заборони щодо участі у цивільних справах окремих осіб як представників. Відтак одна й та ж особа не може бути одночасно представником іншої сторони, третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору або беруть участь у справі на другій стороні (ч. 2 ст. 40 ЦПК України). Навіть у разі відмови особи від наданих їй повноважень представника вона не може бути у цій же справі представником іншої сторони (ч. 5 ст. 44 ЦПК України). Не можуть бути процесуальними представниками особи, над якими встановлено опіку чи піклування, малолітні та неповнолітні, оскільки необхідною умовою правосуб'єктності представника є наявність у нього повної цивільної процесуальної дієздатності. На забезпечення законності спрямоване правило, встановлене ч. 2 ст. 41 ЦПК України, що забороняє суддям, слідчим, працівникам підрозділів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, і прокурорам виконувати обов'язки представника у цивільному процесі, крім випадків, коли вони діють як представники відповідного органу, що є стороною або третьою особою у справі, чи як законні представники. ЦПК України (ч. 1 ст. 41) прямо закріплює заборону процесуального сумісництва: не можуть бути представниками в суді особи, які діють у цьому процесі як секретар судового засідання, перекладач, експерт, спеціаліст, свідок[4].

Повноваженням процесуального представника властиві наступні ознаки, які не дозволяють визначати їх як суб'єктивні права: 1) права та обов'язки, що становлять зміст повноваження, передаються особою, яку представляють, представникові на час, а не назавжди; 2) ці права та обов'язки одночасно залишаються правами та обов'язками особи, яку представляють; 3) наділення повноваженнями представника не означає, що він буде здійснювати права та обов'язки за особу, яку представляє, а означає, що він буде допомагати останній реалізовувати її процесуальні права та обов'язки. Процесуальне становище представників характеризується тим, що вони, вступаючи у правовідносини із судом, мають самостійні процесуальні права і обов'язки, захищають не свої інтереси, а права та інтереси інших осіб і діють в процесі від їх імені.

Загалом, підводимо підсумок, що основними ознаками, що визначають процесуальне становище представників у цивільному процесі, є: по-перше, юридична заінтересованість представника в кінцевому результаті розглянутої цивільної справи; по-друге, наявність ряду процесуальних прав, що забезпечують здійснення представницьких функцій і дають можливість впливати на розвиток процесу; по-третє, наявність процесуальних обов'язків і відповідальності за невиконання процесуальних обов'язків. Діяльність представників в цивільному процесі має велике значення. Хоча об'єктивно розділити, де та межа, за якою можна сказати «представник виграв справу», а де - «він діяв несумлінно і програв справу», дуже важко. Тому важко навести цивільну справу, в якій лише завдяки діяльності представника відбулось захищення права громадянина або юридичної особи, і цим підкреслити роль представника. Це положення можна підкреслити й тим аспектом, що безпосередній захист прав суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин здійснює суд, а представник буквально лише представляє їх інтереси. Але слід зазначити, що без досвідчених та грамотних представників в сучасному змагальному цивільному процесі, для участі в якому необхідно мати великий обсяг правових знань, юридично не підготовлений громадянин має мало шансів виграти справу і захистити свої права в повній мірі.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996р./ Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv/page>.
3. Цивільний процес України: підручник / кол. авторів; за ред. В. О. Кучера., Львів. 2016. 768с.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004р., редакція від 01.04.2016р./ Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

Колодійчук Н.

*Студент I курсу магістратури
юридичного факультету*

*Тернопільського національного
економічного університету*

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри

безпеки, правоохоронної діяльності

та фінансових розслідувань ТНЕУ

Зайцева-Калаур І.В.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОРЕНДИ ДЕРЖАВНОГО ТА КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА

Аналіз показників сучасних економічних факторів вказує на необхідність розвитку інституту орендних відносин, у тому числі за допомогою оцифрування. Сучасний стан економіки України потребує створення та накопичення нових ефективних можливостей, методів та засобів функціонування орендних відносин.

Новий Закон України «Про оренду державного та комунального майна», прийнятий 03 жовтня 2019 року, що набрав чинності 01 лютого 2020 року, скасував собою попередній Закон, що регулював цю сферу відносин [1]. Основною концептуальною зміною є оцифрування процедури оренди та відносин з приводу оренди для закріплення систематичної та незалежної можливості оренди у суспільстві [3]. Сучасний підхід до регулювання орендних відносин направлений на подолання бюрократичних бар'єрів, які мали місце до прийняття нового закону, адже існувало ряд перепон, що не дозволяли зробити процедуру оренди доступною і такою, яка б задовольнила вимоги малого та середнього бізнесу. Відповідно до аналізу регуляторного впливу до проекту постанови